

УДК 35.082

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2024-1.12>

Олександр МАТОХНЮК

аспірант спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»

O. Matohnyuk@gmail.com

ORCID: 0009-0009-5121-9129

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНО-ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК ЛІДЕРСТВА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Анотація. Мета статті полягає в дослідженні сутності інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності, як показника лідерства, що є вимогою стратегічної компетентності управління. **Методологія дослідження.** Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні філософського (системності, діалектичної суперечності, єдності якості та кількості, діалектичного заперечення, розвитку, причинності тощо та ін.) та конкретно-тематичного (основні положення психології комп'ютеризації; концепція трьох хвиль цивілізаційного розвитку та ін.) принципів з методами системності, науковості та верифікації. **Наукова новизна** полягає в тому, що, використовуючи метод аналізу наукової літератури з метою визначення структури інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності як показника лідерства публічного службовця. **Висновки.** На основі вивчення наукової літератури встановлено, що управлінська діяльність публічного службовця в інформаційно-цифровому суспільстві характеризується інформаційною відкритістю; застосуванням електронний документообіг; наявністю системи звернень громадян в електронному форматі та онлайн обговорень; проведенням підвищення кваліфікації в онлайн форматі; здійсненням моніторингу та оцінки рівня взаємодії з громадськістю. Здійснено аналіз нового формату роботи управлінців, який ґрунтується на використанні дистанційних технологій та дає можливість врахувати безпеку особистості.

Таким чином, сутність лідерства, полягає в тому, що послідовники визнають лідера тільки в тому випадку, коли він довів свою компетентність і цінність для них. Лідер отримує владу від послідовників і для її підтримки він повинен надавати їм можливість задовольняти свої потреби. У відповідь послідовники задовольняють потребу лідера у владі над ними та надають йому необхідну підтримку.

Інформаційно-комунікаційно-цифрова грамотність публічного службовця включає набір навичок, які дозволяють керівнику ефективно шукати, оцінювати, використовувати та обробляти інформацію; ефективно взаємодіяти з іншими людьми, включаючи вміння висловлювати свої думки та почуття чітко і зрозуміло, слухати та розуміти інших, а також будувати гармонійні та продуктивні відносини; ефективно взаємодіяти з комп'ютером та будь-якими іншими пристроями та програмним забезпеченням, створювати, розробляти цифрове, онлайн середовище для формування стратегічної компетентності, ефективної професійної діяльності та покращення якості життя.

Ключові слова: компетентії, лідер, лідерство, публічний службовець, стратегічна компетентність, професійна компетентність, стратегічна компетентність, інформація, інформаційно-комунікаційно-цифрова грамотність, управління, електронний документообіг.

Oleksandr MATOKHNIUK

Postgraduate Student of specialty 281 "Public management and administration", Public Higher Educational Establishment "Vinnytsia Academy of Continuing Education"

O. Matohnyuk@gmail.com

ORCID: 0009-0009-5121-9129

INFORMATION-COMMUNICATION-DIGITAL LITERACY AS AN INDICATOR OF THE LEADERSHIP OF A PUBLIC SERVANT

Abstract. The purpose of the article is to study the essence of information-communication-digital literacy as an indicator of leadership, which is a requirement of the manager's strategic competence. **Research methodology.** The research methodology is based on a combination of philosophical (systematicity, dialectical contradiction, unity of quality and quantity, dialectical negation, development, causality, etc.) and concrete-thematic (basic provisions of the psychology of computerization; the concept of three waves of civilizational development, etc.) principles with systematic, scientific and verification methods. **The scientific novelty** is that, using the method of analysis of scientific literature in order to determine the structure of information-communication-digital literacy as an indicator of the leadership of a public servant. **Conclusions.** Based on the study of scientific literature, it was established that the managerial activity of a public servant

in the information and digital society is characterized by information openness; using electronic document management; the presence of a system of citizens' appeals in electronic format and online discussions; conducting advanced training in online format; monitoring and evaluating the level of interaction with the public. The analysis of the new format of work of managers, which is based on the use of remote technologies and provides an opportunity to take into account personal safety, was carried out.

Thus, the essence of leadership is that followers recognize the leader only when he has proven his competence and value to them. A leader derives power from followers, and in order to maintain it, he must provide them with the opportunity to satisfy his needs. In return, followers satisfy the leader's need for power over them and provide him with the support he needs.

Information, communication and digital literacy of a public servant includes a set of skills that allow a manager to effectively search, evaluate, use and process information; interact effectively with other people, including the ability to express one's thoughts and feelings clearly and comprehensibly, to listen and understand others, and to build harmonious and productive relationships; interact effectively with a computer and any other devices and software, create, develop a digital, online environment for the formation of strategic competence, effective professional activity and improvement of the quality of life.

Key words: *competencies, leader, leadership, public servant, strategic competence, professional competence, strategic competence, information, information-communication-digital literacy, management, electronic document flow.*

Постановка проблеми. У сучасному світі цифрові технології стали не просто невід'ємною частиною нашого життя, але й необхідним інструментом для ефективної комунікації, навчання, розваг і роботи. Інформатизація суспільства суттєво змінила наш спосіб життя та вплинула на багато сфер життя таких як, управління, бізнес, освіта тощо.

Управління також перейшло в онлайн-формат, що вимагає від публічних службовців адаптації до нових умов як лідера. За допомогою відеоконференцій, електронних навчальних платформ та інших цифрових інструментів лідеру необхідно довести свою компетентність і цінність для послідовників та забезпечити можливість у задоволенні їхніх потреб, зокрема і в умовах карантину, війни в Україні та інших обмежень.

Цифрові технології дозволяють працювати та керувати командою віддалено. За допомогою спеціалізованих програм та аналітичних інструментів, управлінці можуть прогнозувати розвиток ситуацій та реагувати на них заздалегідь. Інформатизація дозволяє швидше обробляти та аналізувати великі обсяги даних, що дозволяє приймати більш обґрунтовані та швидкі управлінські рішення. Велика кількість пристроїв та об'єктів в майбутньому буде підключена до Інтернету, що дозволить збирати великі обсяги даних та використовувати їх для автоматизації та оптимізації різних процесів, керуванням трудовою діяльністю групи. Розвиток інформатизації у сфері публічного управління дозволить покращити доступ до послуг та оптимізувати внутрішні процеси державних установ.

Отже, цифрові технології стали важливим інструментом, який дозволяє публічним управлінцям, зокрема і лідерам, адаптуватися до нових умов і забезпечити встановлення цілей, пріоритетів та орієнтирів у контексті стратегічного управління. В сучасних умовах публічний службовець має стати лідером, прикладом для наслідування та мотивувати до використанні цифрових технологій, що в свою чергу сприяє всебічному розвитку керівнику як особистості. Також важливо врахувати безпечне поведіння в інформаційному просторі, в умовах викликів, що виникають у світі сьогодні. Це означає, що ефективне управління стане додатковою конкурентною перевагою для лідерських якостей особистості, формування ефективно організації культури державної служби, розвитку організацій та країни. Тому актуальним питання є формування інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності, як показника лідерства публічного службовця.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Нормативно-правове обґрунтування понятійного апарату лідерства публічного управління, зокрема у напрямі її цифровізації, та наукове осмислення інтегрували низку дефініцій. Зарубіжні автори (Б. Адамс, Р. Беннет, Д. Белла, Д. Букенгем, Х. Грэхем, В. Зигерт, Л. Ланг, М. МакЛюєна, Е. Мерманн, Г. Мюнстерберг, Н. Постмана, Т. Стоуньєра, Ф. Уебстер, А. Урсул, А. Файоль, Л. Хейтін, К. Шенон та ін.) та українські науковці (Є. Архіпов, Н. Баловсяк, К. Ворсноп, В. Гура, М. Жалдака, Й. Завадського, А. Короченський, Н. Мартиненко, П. Офдерхед, Н. Поляк, Н. Сороко, М. Туріянсько, А. Федоров та ін.) розтлумачують кате-

горії «цифрової грамотності», «інформаційної компетентності», «цифрової культури», «технологічної грамотності», «комп'ютерної грамотності», «цифрових трансформацій» та дотичні до них поняття, визначають їх структуру, модель та специфічні особливості лідерства публічного управління, пов'язані зі стрімким розвитком сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Мета статті дослідити сутність інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності, як показника лідерства публічного службовця.

Відповідно до мети нами було **визначено завдання:**

1. Здійснити теоретичний аналіз поняття інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності публічних службовців.

2. Дослідити складові інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності як показника лідерства публічних службовців.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано теоретичні методи:

- для першого завдання це аналіз, узагальнення, інтеграція теоретичних даних;
- для другого завдання порівняння, систематизація теоретичних даних.

Викладення основного матеріалу. Сьогодні в умовах реформування державної служби одним із напрямків оптимізації робочого процесу є його спрямування на демократизацію взаємовідносин управлінців з людьми, що відображається в нових підходах до відкритого та прозорого управління, а також взаємодії з громадськістю. В інформаційно-цифровому суспільстві управлінська діяльність має наступні характеристики:

– інформаційна відкритість (висвітлення даних про роботу державних органів, їхні фінанси та діяльність для загального доступу згідно чинного законодавства на сайтах організації);

– електронний документообіг (оформлення та створення текстових документів, електронних таблиць, презентацій у цифровому форматі, використання електронних підписів тощо);

– системи звернень громадян в електронному форматі (розробка та впровадження спеціалізованих платформ для звернень громадян, де вони можуть висловлювати свої пропозиції та скарги);

– громадські обговорення (проведення консультацій, в тому числі і онлайн, з питань важливих рішень та врахування думки громадськості в управлінських рішеннях);

– підвищення кваліфікації співробітників публічної служби (формування навичок спілкування та взаємодії з громадськістю для працівників публічної служби в режимі онлайн та очному);

– моніторинг та оцінка рівня взаємодії з громадськістю (проведення електронного анкетування, аналізу та оцінки ефективності механізмів взаємодії з громадськістю за допомогою цифрових сервісів) та ін.

Формат роботи управлінців набув нового статусу з використанням дистанційних технологій. Ця робота може бути організована в синхронному режимі через платформи Zoom, Meet тощо або в асинхронному режимі через відео-, аудіо- записи YouTube, ел. скриньку Gmail.

Це є найпотужнішим, викликом для фахівців. Необхідно не тільки обрати платформу для роботи, а й опанувати її, навчитися в ній працювати, розуміти як дана платформа працює з позиції адміністратора та з позиції споживача. Навчитися застосовувати її таким чином, що б управлінський процес був ефективним.

На нашу думку, наступний важливий елемент у фаховій роботі управлінця є компетентне використання Кібер простору. Слово «Кібер» походить від грецького κυβερ та означає «над, той що виходить за межі». *Кібер* – в ненаголошеній позиції при додаванні до іменника і прикметника утворює слова зі значенням пов'язаними з комп'ютерними мережами, Інтернетом. Найчастіше термін *Кібер безпека* застосовуються у Сполучених Штатах Америки, країнах членах ЄС, країнах Азійського континенту та Тихоокеанського регіону. В цих країнах термін інформаційна безпека майже повністю не застосовується. В Україні, навпаки, до останнього часу, найбільше поширеним і поки залишається термін *Інформаційна безпека*. Безпека людини – такий стан людини, коли дія зовнішніх та внутрішніх факторів не призводить до смерті, погіршення функціонування та розвитку організму, свідомості, психіки та людини в цілому і не перешкоджає досягненню певних бажаних, для людини, цілей [11] (рис. 1).

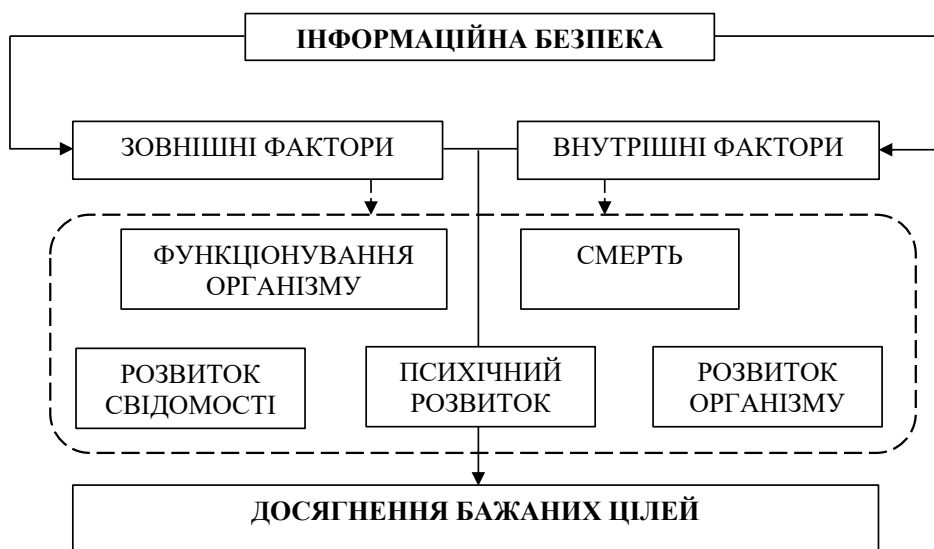

Рис. 1. Теоретична модель інформаційної безпеки особистості

Щоб оцінити достовірність інформації необхідно знати цілі з якими створюють і поширюють інформацію.

В Законі України «Про електронні документи та електронний документообіг» зазначені засади електронного документообігу [14]. Електронний документообіг – це систематизований та організований процес обміну, обробки, зберігання та контролю документів у електронному форматі. Він замінює традиційний паперовий документообіг і базується на використанні електронних технологій та програмних засобів [16]. Передбачено, що відправлення та передавання електронних документів здійснюються автором або посередником в електронній формі за допомогою засобів інформаційних, електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем або шляхом відправлення електронних носіїв, на яких записано цей документ. Електронний документообіг дозволяє ефективно управляти документами, зменшує час на їх обробку, полегшує відстеження та контроль за ними, а також забезпечує високу надійність та безпеку зберігання інформації. Це особливо важливо в сучасних умовах, коли швидкість обміну даними та потреби у точності та надійності високі.

Саме тому, на нашу думку формування інформаційно – комунікаційно-цифрової грамотності, як показника лідерства публічних службовців потребує загальної підтримки і повинна бути запроваджена, зокрема в сфері публічного управління.

Інформаційно-комунікаційно-цифрова грамотність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні (рис. 2).

Вважаємо за необхідне деталізувати інформаційно-комунікаційно-цифрову грамотність публічних службовців.

1. *Інформаційна грамотність.* «Інформація», як абстрактне поняття, це документовані або публічно оголошені відомості, зміст, знання того, про що отримувач довідався у результаті сприйняття і переробки певних даних в процесі життєдіяльності [11, с. 68].

Щодо формального визначення поняття, то вони різні в залежності від сфер людської діяльності. Зупинимось на тлумаченні інформаційної грамотності Линьова К.О. у навчальному посібнику «Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби», який зазначає що «... Інформаційна грамотність – це загальне уявлення про інформаційні системи, яке включає в себе знання принципів роботи з ними організацій та окремих користувачів, разом з технічними навичками роботи на комп'ютері» [9, с. 20].

Тілікіна Н.В. трактує інформаційну грамотність, як отримання знань не через друковані засоби інформації (книги, газети тощо), а за допомогою сучасних комп'ютерних технологій [13, с. 50].

Рис. 2. Теоретична модель інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності публічних службовців

Разом з тим, Максименко Ю.Б. та Матюхнюк Л.О. трактують інформаційну компетентність, як інтегральну якість особистості, яка визначає спрямованість особистості здійснювати свою професійну діяльність та забезпечувати ефективну життєдіяльність [10].

Можемо зробити висновок, що інформаційна грамотність – це набір навичок, умінь, які дозволяють особі, зокрема і публічному службовцю, ефективно шукати, оцінювати, використовувати та обробляти інформацію в сучасному цифровому світі та здійснювати свою управлінську діяльність, забезпечувати ефективну життєдіяльність.

Публічний службовець повинен мати навички роботи з офіційною документацією, вміння

аналізувати дані, враховувати різні джерела інформації та навички з використання сучасних технологій для роботи з даними. Лідерство також важливо мати публічному службовцю, як етичний підхід до обробки конфіденційної інформації. Інформаційна грамотність впливає на здатність керівника ефективно працювати з інформацією та використовувати її для досягнення стратегічних цілей та завдань. Тому вона в повній мірі відображає сутність лідерства публічного службовця.

До інформаційної грамотності публічного службовця віднесемо наступні характеристики:

– пошук та відбір інформації (вміння користуватися пошуковими системами, визначати надійні джерела інформації);

– оцінка достовірності інформації послідовників (здатність визначати властивості інформації);

– критичне мислення (здатність застосовувати систему суджень, яка дозволяє аналізувати інформацію таким чином, щоб на її підставі ухвалювати раціональні рішення);

– медіаграмотність (набір компетентностей, необхідних для активної й усвідомленої участі в житті медійного суспільства як лідера та його послідовників);

– аналіз та синтез інформації (здатність лідера розбиратися у складних темах, виявляти зв'язки та визначати ключові аспекти);

– створення та поширення інформації (навички створення контенту, його публікації та спільного використання);

– захист приватності та конфіденційності (розуміння основ безпеки в інтернеті, вміння захищати свої персональні дані, дані послідовників);

– етика лідера та послідовників в інформаційному середовищі (розуміння норм і правил користування та поширення інформації, у тому числі у соціальних мережах, дотримання авторського права);

– інформаційна безпека лідера (навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці);

– адаптація до нових технологій та змін у інформаційних технологіях (готовність швидко навчатися та пристосовуватися до нових технологічних змін) [20].

Отже, інформаційна грамотність лідерства публічного службовця стає все важливішою у сучасному світі, де обсяг інформації швидко зростає, і правильне використання цієї інформації стає ключовим для формування стратегічної компетентності та успішності в різних сферах життя.

2. *Комунікаційна грамотність.* Вміння ефективно спілкуватися, передавати інформацію, впливати на інших та будувати відносини в організації це надзвичайно важлива навичка для успішного управління. Ефективність управління організацією важлива частина діяльності як керівника так і підлеглого та залежить на пряму від ефективності комунікаційних процесів. Враховуючи той факт, що комунікація є процесом взаємодії, під час якого відбувається передача чи обмін інформацією, то важливим є успішний кінцевий результат який приведе

до ефективної зміни поведінки особистості [5, с. 37]. Отже, постає питання формування комунікації публічного службовця, як грамотного лідера.

Грамотна та якісна комунікація вимагає активної участі всіх сторін. Важливо, щоб співробітники були зацікавлені у взаємодії та готові вносити свій внесок у комунікаційні процеси. У сучасних умовах важливо мати співробітників, які не тільки готові співпрацювати, але й вміють ефективно обробляти та аналізувати великі обсяги інформації. Важливо, щоб комунікація була відкритою та дружньою. Це створює атмосферу довіри, де співробітники відчують зручність в обговоренні питань та висловлюванні своїх думок. Лідер грає ключову роль у створенні та підтримці ефективної комунікації в колективі або організації. Загалом, лідер є керівником комунікаційного процесу в організації та відіграє важливу роль у створенні позитивного та продуктивного комунікаційного середовища, яке визначає вимоги до компонентів лідерства, а саме: вміння мотивувати до ефективної професійної діяльності; сприяння всебічному розвитку особистості; вміння делегувати повноваження та управляти результатами діяльності; здатність до формування ефективної організаційної культури державної служби.

Енциклопедія державного управління визначає «комунікації в публічному управлінні» як процес обміну інформацією органів державної влади й органів місцевого самоврядування між різними інституціями суспільства (суб'єктами комунікації) [7].

Дрешпак В.М. у навчальному посібнику «Комунікації в публічному управлінні» зазначає, що під час «... комунікативного процесу реалізуються управлінська, інформативна, емотивна (така, що викликає емоції) і фактична (пов'язана з установленням контактів) функції комунікації» [6, с. 8]. Отже, зазначимо, що комунікація є ключовою частиною управлінської функції та забезпечує лідерові здатність ефективно керувати своєю командою та досягати стратегічних цілей у сфері державної служби. Тому, лідер повинен бути здатним ефективно передавати інформацію членам своєї команди, співробітникам та громадськості використовуючи сучасні цифрові технології для правильного розуміння завдань, мети та стратегії роботи.

Борисенко О.П. прийшов до висновку про те, що в процесі розвитку комунікативних теорій можна простежити три стадії розвитку комунікацій: міжособистісну комунікацію, медійну комунікацію, інтернет-комунікацію [1, с. 62]. З позиції публічного службовця міжособистісна комунікація дозволяє лідеру встановлювати особистий зв'язок з індивідуальними членами команди чи партнерами, в той час як медійна та інтернет-комунікація дозволяють донести повідомлення до широкої аудиторії через ЗМІ та онлайн-платформи. Медійна та інтернет-комунікація надає можливість лідеру впливати на аудиторії національного та міжнародного масштабу. Позитивний імідж в медіа та інтернеті допомагає збільшити вплив та довіру до публічного службовця.

Лашкіна М.Г. у наукових дослідженнях вводить таке поняття, як конвергентна інтерактивна комунікація під якою розуміє «... різновид необмеженого в часі і просторі, багатороннього інформаційного взаємообміну, в якому відбувається зближення або злиття функцій, каналів, засобів, форм та типів відносин між учасниками комунікації» [8]. Загалом, сучасні інформаційні технології та комунікаційні засоби мають великий потенціал для покращення інформаційного забезпечення та просування ідей у сферах державної політики. Важливо вміти використовувати їх ефективно та враховувати потреби та очікування аудиторії.

Комунікаційна грамотність в цифровому суспільстві є надзвичайно важливою для лідерства публічних службовців в контексті їхньої управлінської діяльності. Узагальнюючи результати наукових досліджень зазначимо, що комунікаційна грамотність публічного службовця – це набір навичок, вмінь ефективно взаємодіяти з іншими людьми в онлайн середовищі, включаючи вміння висловлювати свої думки та почуття чітко і зрозуміло, слухати і розуміти інших, а також будувати гармонійні та продуктивні відносини для ефективного управління та успішної життєдіяльності. До структури комунікативної грамотності лідерства публічного службовця в цифровому суспільстві віднесемо наступні характеристики:

– вміння ефективно спілкуватися через електронну пошту, месенджери, соціальні мережі та інші цифрові засоби;

– здатність проводити онлайн-конференції, відеопрезентації та вебінари для комунікації з колегами, громадськістю та іншими учасниками;

– здатність адаптувати свій стиль спілкування до аудиторії та ситуації;

– знання та навички використання платформ соціальних мереж для спілкування та поширення інформації;

– вміння керувати командою, яка може бути розташована в різних місцях за допомогою цифрових інструментів та платформ для спільної роботи;

– розуміння принципів зберігання та захисту конфіденційної інформації в цифровому середовищі;

– вміння швидко навчатися та адаптуватися до нових цифрових інструментів та технологій;

– вміння ефективно обробляти електронні повідомлення та враховувати відгуки, пропозиції та побажання;

– вміння розробляти та впровадження стратегій комунікації, які враховують особливості цифрового середовища.

Комунікаційна грамотність є надзвичайно важливою навичкою для лідерства, оскільки в цифровому суспільстві, швидка та ефективна комунікація є критично важливою для успішної роботи та досягнення стратегічних цілей, для формування ефективної організаційної культури державної служби.

3. *Цифрова грамотність.* Ключові компетентності державного службовця були визначені у Законі України «Про державну службу» та наказі від 15 січня 2021 р. № 4-21 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В», та підготовки умов проведення конкурсу» Національного агентства України з питань державної служби та ін. [3].

Ключові компетентності державного службовця це ті, які необхідні фахівцям для особистої реалізації та розвитку, активного громадянського життя, соціальної єдності. До основних вимог компетентності відносять цифрову грамотність.

Розглянемо більш детально чому саме навчає цифрова грамотність, що вона дає та де ще її можна використовувати.

Бородкіна І.Л., Бородкін Г.О. у своїх дослідженнях прийшли до висновку, що цифрова грамотність являє собою цілісну концепцію, яка включає медіа-грамотність, інформаційну грамотність, ІКТ-грамотність, комунікаційну грамотність, навички навчання, кар'єру і стиль управління [2, с. 397]. Адже лідер повинен бути здатний ефективно використовувати різноманітні цифрові інструменти та платформи для управління, комунікації та роботи з даними. Цифрова грамотність дозволяє оптимізувати робочий процес шляхом використання ефективних інструментів, автоматизації завдань та використання цифрових платформ. Знання цифрових інструментів дозволяє лідеру впроваджувати і використовувати сучасні технології для автоматизації рутинних завдань, що звільняє час для вирішення стратегічних питань та прийняття важливих управлінських рішень. Отже, цифрова грамотність не тільки допомагає лідеру впевнено користуватися сучасними технологіями, але й впливає на його кар'єрний ріст, стиль управління та загальну ефективність в державній службі.

Як влучно зазначають Гаврілова Л.Г. та Топольник Я.В. поняття «цифрової культури», «цифрової грамотності», «цифрової компетентності» в сучасних дослідженнях торкаються широкого кола культурологічних, соціогуманітарних, комунікативних, ціннісних, етичних та ін. аспектів [4]. Підтримуємо їх думку, оскільки публічний службовець має справу з різноманітними аспектами, що охоплюють різні сфери знань та навичок. Так, наприклад, розуміння та повага до різних культур, їхніх традицій, мов та звичаїв є важливим для того, щоб ефективно працювати з різноманітними групами громадян. Публічний службовець повинен дотримуватися високих стандартів етики та поведінки, мати вищі цілі та цінності, які керують його діями та рішеннями [17]. Ці аспекти допомагають публічному службовцеві ефективно та відповідально виконувати свої обов'язки, забезпечуючи найкращий інтерес громадян та суспільства в цілому.

Привертає увагу думка Разумей Г.Ю. та Разумей М.М. які доводять, що формування цифрової грамотності у населення України є запорукою успішного впровадження цифрових трансформацій. На їх думку «... набуття цифрових компетентностей державними служ-

бовцями стане важливою передумовою діджиталізації публічного управління, а також запровадження «цифрових» та «мобільних» робочих місць, що наблизить публічні послуги до суспільства» [12, с. 139]. Діджиталізація публічного управління – це процес впровадження та використання цифрових технологій та інформаційних систем для оптимізації роботи органів влади та покращення надання послуг громадянам. Цей процес охоплює введення електронного документообігу, електронних сервісів для громадян, аналіз та використання даних для прийняття управлінських рішень, кібербезпеку та інші аспекти цифровізації в сфері публічного управління. Діджиталізація публічного управління вимагає від лідерів особливих цифрових навичок та властивостей, разом з тим важливо пам'ятати, що лідерство у діджиталізації публічного управління вимагає не тільки технічних знань, але й здатності працювати з людьми, вирішувати конфлікти та бути стратегічним мислителем.

Досвід та практика дозволило розглядати цифрову грамотність лідерства публічного службовця, як багатогранне поняття, яке характеризується наступним:

- основи роботи з комп'ютером та операційними системами, тобто вміння включати та вимикати комп'ютер, працювати з операційною системою, встановлювати та використовувати програмне забезпечення;
- робота з офісним пакетом, а саме володіння текстовим редактором, електронною таблицею, програмою для презентацій;
- робота в Інтернеті та використання онлайн-сервісів передбачає вміння користуватися веб-браузерами, використовувати електронну пошту, соціальні мережі, пошукові системи;
- ефективне використання інформаційних ресурсів означає вміння працювати з різноманітними форматами інформації, а саме текст, відео-, аудіо- та програмними засобами;
- основи програмування та автоматизації, тобто розуміння базових концепцій програмування та вміння використовувати інструменти для автоматизації завдань.

Отже, цифрова грамотність, як навичка лідерства публічного службовця є надзвичайно важливою в сучасному світі, де цифрові технології глибоко вплетені в усі сфери життя. Лідер повинен розуміти та вміти використовувати

різноманітні програмні та технологічні засоби для ефективної роботи та прийняття управлінських рішень [18]. Володіння цими навичками дозволяє сформувати лідерські якості публічного службовця. Стратегічну компетентність, яка розвинена на високому рівні сприяє публічним службовцям бути конкурентоспроможним у сучасному інформаційному суспільстві.

Висновки. На основі наукової літератури встановлено сутність інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності, як показника лідерства публічного службовця, здійснено аналіз нового формату роботи управлінців з використанням дистанційних технологій з врахуванням безпеки особистості. Виявлено, що управлінська діяльність публічного службовця в інформаційно-цифровому суспільстві характеризується інформаційною відкритістю; застосуванням електронний документообіг; наявністю системи звернень громадян в електронному форматі та онлайн обговорень; проведенням підвищення кваліфікації в онлайн форматі; здійсненням моніторингу та оцінки рівня взаємодії з громадськістю.

Аналіз наукових джерел з питань використання інформаційно-комунікаційно-цифрової компетентності публічного службовця у професійній діяльності фахівців, дозволив зробити деякі узагальнення щодо інформаційної, комунікаційної та цифрової грамотності лідерства публічного службовця [15].

Визначено сутність інформаційно-комунікаційно-цифрової грамотності лідерства публічного службовця як набір навичок, які дозволяють лідеру ефективно шукати, оціню-

вати, використовувати та обробляти інформацію; ефективно взаємодіяти з іншими людьми, включаючи вміння висловлювати свої думки та почуття чітко і зрозуміло, слухати і розуміти інших, а також будувати гармонійні та продуктивні відносини; ефективно взаємодіяти з комп'ютером та будь-якими іншими пристроями та програмним забезпеченням, створювати, розробляти цифрове, онлайн середовище для формування стратегічної компетентності, ефективної професійної діяльності та покращення якості життя [19].

Інформаційно-комунікаційно-цифрова грамотність лідерства публічного службовця є надзвичайно важливою у сучасному світі, оскільки цифрові технології відіграють значущу роль у ефективній управлінській діяльності, організаційній культурі державної служби. Ці навички сприяють всебічному розвитку керівнику як особистості, допомагають ефективно користуватися цифровими можливостями, уникати можливих небезпек та забезпечують успішну взаємодію з громадськістю, брати на себе відповідальність за досягнення конкретних цілей та вимог, встановлених для певного процесу, команди чи організації.

Перспективи подальших досліджень. Окреслені поняття наразі залишаються дискусійними та потребують подальшого ґрунтовного вивчення. Актуальним залишається питання розроблення методів, методик та критеріїв емпіричного дослідження рівня розвитку лідерства, як вимоги стратегічної компетентності публічного службовця, що й становить перспективу подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Борисенко О. П. Комунікація як інструмент державного управління: сучасні тенденції / О. П. Борисенко, К. О. Чернокалова. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2(25). С. 58–62.
2. Бородкіна І. Л., Бородкін Г. О. Цифрова грамотність як фактор реформування вищої школи. *Молодий вчений*. 2017. № 8. 48. С. 395–399. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/8/87.pdf> (дата звернення 02.05.2019).
3. Василенко Н. В., Матохнюк О. Д. Структурно-компонентна модель розвитку лідерства в контексті професіоналізації публічної служби. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування»*. 2023. № 4. С. 58–64. <https://doi.org/10.32782/2786-5681-2023-4.09>.
4. Гаврілова, Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. № 61, вип. 5. С. 1–14.
5. Делія О. Ефективна комунікація в управлінні персоналом. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2012. Вип. 1 (6). С. 36–40.
6. Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні : навч. посіб./ В. М. Дрешпак. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2018. 168 с.
7. Енциклопедія державного управління [Текст] : у 8 т. / наук.ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова) [та ін.]; Національна академія державного управління при Президенті України. К.: НАДУ, 2011. Т. 8: Публічне врядування / наук.ред. кол.: В.С. Загорський (голова), С.О. Телешун (співголова) [та ін.]; Львівський регіональний інститут

державного управління Національна академія державного управління при Президентіві України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. с. 273–278.

8. Лашкіна М. Нові підходи до комунікації в публічному просторі державного управління [Електронний ресурс] / М. Лашкіна. Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/1/02.pdf>.

9. Линьов К. Ю. Інформаційне забезпечення державного управління та державної служби : навчальний посібник / К. Ю. Линьов. К., 2016. 42 с.

10. Максименко Ю. Б., Матохнюк Л. О. Концептуальна модель інформаційної компетентності особистості. *Психологія і суспільство*. 2020. № 3. С. 82–103.

11. Матохнюк Л. О. Психологія інформаційної компетентності особистості (генеза онтологічного розвитку) : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.01. Одеса, 2019. 527 с.

12. Разумей Г. Ю. Діджиталізація публічного управління як складник цифрової трансформації України. Г. Ю. Разумей, М. М. Разумей. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2(25). С. 139–145.

13. Тілікіна Н. В. Медіа-, інформаційна і комп'ютерна грамотність як компоненти цифрової грамотності. *Наукові записки Львів. ун-ту бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2021. Вип. 29. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5149025>.

14. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від від 22.05.2003 № 851-IV URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/print-53715.html>.

15. Bloschynskiy I. H., Halus O. M., Pochekalin I. M., Taushan D. V. Use of electronic educational and methodological software packages for improving the preparation of future bachelors of philology. *Information technologies and learning tools*. 2018. 66(4), 105–121. <https://doi.org/10.33407/itlt.v66i4.2327>.

16. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. URL: <http://hdl.handle.net/11213/7668>.

17. Davis R.A. A cognitive behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, 2001. V. 17, 2, 187–195.

18. Ferrari A. Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks. Europe Commission Joint Research Center. Institute of Prospective Technologies Studie European Union. 2012. 92 p.

19. Hamburger Y. A., Ben Artzi E. The relationship between extraversion and neuroticism and the different uses of the Internet. *Computers in Human Behaviour*. V. 16, 441–449. Hamburger, Y.A., Ben Artszi, E. 2000. Information Literacy Competency Standards for Higher Education URL: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/informationliteracycompetency.htm>.

20. Key E.U. Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework – Brussels: European Commission, 2005.

REFERENCES:

1. Borysenko, O.P., & Chernokalova, K.O. (2020). Komunikatsiia yak instrument derzhavnoho upravlinnia: suchasni tendentsii [Communication as a tool of state management: modern trends]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*. 2(25). p. 58–62 [in Ukrainian].

2. Borodkina, I.L., & Borodkin, H.O. (2017). Tsyfrova hramotnist yak faktor reformuvannia vyshchoi shkoly [Digital literacy as a factor in reforming higher education]. *Molodyi vchenyi*, 8(48), 395–399 [in Ukrainian].

3. Vasylenko, N., & Ivatsko, T. (2023). Formuvannia prohramnykh kompetentnostei v umovakh mahistratury z publichnoho upravlinnia ta administruvannia: mediatsiina ta dialohichna kompetentsii [Structural-component model of leadership development in the context of professionalization of public service]. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezperervnoi osvity. Seriiia «Ekolohiia. Publichne upravlinnia ta administruvannia»*, (3), 44–51 [in Ukrainian].

4. Havrilova, L.H., & Topolnyk, Ya.V. (2017). Tsyfrova kultura, tsyfrova hramotnist, tsyfrova kompetentnist yak suchasni osvितni fenomeni [Digital culture, digital literacy, digital competence as modern educational phenomena]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, (61, vyp. 5), 1–14 [in Ukrainian].

5. Deliiia, O., & Delyia, O. (2012). Efektyvna komunikatsiia v upravlinni personalom [Effective communication in personnel management]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*. Vyp. 1 (6). S. 36–40 [in Ukrainian].

6. Dreshpak, V.M. (2018). Komunikatsii v publichnomu upravlinni: navch. posib. [Communications in public administration: academic. guide]. D.: DRIDU NADU. 168 s. [in Ukrainian].

7. Kovbasiuk, Yu.V., Troshchynskiy, V.P., Surmin, Yu.P., Bilynska, M.M., Hoshovska, V.A., Amosov, O.Yu., ... & Teleshun, S.O. (2011). Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia [Encyclopedia of public administration]. Vol. 8: Public administration / scientific editor. coll.: V.S. Zahorskyi (chairman), S.O. Teleshun (co-chairman) [etc.]; Lviv Regional Institute of Public Administration National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Lviv: LRIDU NADU [in Ukrainian].

8. Lashkina, M.H. (2013). Novi pidkhody do komunikatsii v publichnomu prostori derzhavnoho upravlinnia [New approaches to communication in the public space of state administration]. *Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, (1), 10–18 [in Ukrainian].
9. Lynov, K.O. (2016). Informatsiine zabezpechennia derzhavnoho upravlinnia ta derzhavnoi sluzhby: navchalnyi posibnyk [Information provision of state administration and public service: study guide]. K. Yu. Lin'ev. K. 42 p. [in Ukrainian].
10. Maksymenko, Yu.B., & Matokhniuk, L.O. (2020). Kontseptualna model informatsiinoi kompetentnosti osobystosti [Conceptual model of information competence of the individual]. *Psykhologhiia i suspilstvo*, (3), 82–103 [in Ukrainian].
11. Matokhniuk, L.O., & Matokhniuk, L.A. (2019). Psykhologhiia informatsiinoi kompetentnosti osobystosti (geneza ontolohichnoho rozvytku) [Psychology of informational competence of the individual (the genesis of ontological development)]. *Doctor's thesis*. Derzhavnyi zaklad «Pivdenoukraiynskyyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni KD Ushynskoho». 527 p. [in Ukrainian].
12. Razumei, H.Yu., & Razumei, M.M. (2020). Didzhitalizatsiia publichnogo upravlinnia yak skladnyk tsyfrovoy transformatsii Ukrainy [Digitalization of public administration as a component of digital transformation of Ukraine]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*. № 2(25). S. 139–145 [in Ukrainian].
13. Tilikina, N.V. (2021). Media-, informatsiina i kompiuterna hramotnist yak komponenty tsyfrovoy hramotnosti [Media, information and computer literacy as components of digital literacy]. *Naukovi zapysky Lviv. un-tu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna*, 29, 46–56 [in Ukrainian].
14. Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih : Zakon Ukrainy vid vid 22.05.2003 № 851-IV [On electronic documents and electronic document management: Law of Ukraine dated 22.05.2003 No. 851-IV]. Retrieved from: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/zakoni-ukraini/print-53715.html> [in Ukrainian].
15. Bloschynskyyi, I.H., Halus, O.M., Pochekalin, I.M., & Taushan, D.V. (2018). Use of electronic educational and methodological software packages for improving the preparation of future bachelors of philology. *Information technologies and learning tools*. 66(4), 105–121. <https://doi.org/10.33407/itlt.v66i4.2327> [in English].
16. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. Retrieved from: <http://hdl.handle.net/11213/7668> [in English].
17. Davis, R.A. (2001). A cognitive behavior model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, V. 17, 2, 187–195 [in English].
18. Ferrari, A. (2012). Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks. Europe Commission Joint Research Center. Institute of Prospective Technologies Studie European Union. 92 p. [in English].
19. Hamburger, Y.A., & Ben Artzi, E. (2000). The relationship between extraversion and neuroticism and the different uses of the Internet. *Computers in Human Behaviour*. V. 16, 441–449. Information Literacy Competency Standards for Higher Education Retrieved from: <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/informationliteracycompetency.htm> [in English].
20. Key, E.U. (2005). Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework – Brussels: European Commission, 2005 [in English].